Plan van aanpak sluitende begroting 2022

Datum: 12-10-21

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
2. Voorstellen korte termijn 4
Programmalasten 4
Automatisering 4
Bijdrage Streekwurk 4
Planschade halveren 4
Budget exploitatiesubsidie 4
Subsidie onderhoud dorpshuizen 4
Programmalasten Sociaal Domein 5
Woningaanpassingen 5
Budget Lokale Participatie-initiatieven 5
Budget Beschermd Wonen 5
Inkomsten 5
Bedrijfsvoering 6
. Resumé 7
3. Voorstellen lange termijn 8
Programmalasten 8
Inleiding 8
Fysiek Domein 8
Sport 8
Subsidies 9
Veiligheid 9
Onderwijs 9
Overig 9
Programmalasten Sociaal Domein 9
WMO 9
Jeugdwet 10
Inkomsten 10
Bedrijfsvoering 12

1. Inleiding

In de Programmabegroting 2022-2025 is in de meerjarenraming onderstaande taakstelling opgenomen.

Bedragen x € 1	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Taakstelling	600.000	600.000	1.200.000	1.800.000

In deze notitie wordt de invulling van deze taakstelling verder uitgewerkt.

Zoekrichtingen
In de Kadernota 2022-2025 zijn de mogelijkheden verkend voor het invullen van een taakstelling van € 2,0 miljoen oplopend naar € 4,0 miljoen in 2025. Dit heeft geresulteerd in de volgende zoekrichtingen:

1. Programmalasten € 1,5 miljoen;
2. Programmalasten Sociaal Domein € 2 miljoen;
3. Inkomsten € 0,3 miljoen;
4. Bedrijfsvoering € 0,2 miljoen.

Actualisatie van de meerjarenraming heeft geleid tot een lagere taakstelling, zoals in bovenstaande tabel is opgenomen. De zoekrichtingen zijn leidraad geweest en komen terug in de volgende hoofdstukken.
De financiële vertaling van de taakstelling naar de zoekrichtingen is richtinggevend en als volgt:

Zoekrichting	**Kadernota 2022-2025**	**Taakstelling 2022**	**Taakstelling 2023**	**Taakstelling 2024**	**Taakstelling 2025**
Programmalasten	1.500.000	225.000	225.000	450.000	675.000
Sociaal Domein	2.000.000	300.000	300.000	600.000	900.000
Inkomsten	300.000	45.000	45.000	90.000	135.000
Bedrijfsvoering	200.000	30.000	30.000	60.000	90.000
Totaal	**4.000.000**	**600.000**	**600.000**	**1.200.000**	**1.800.000**

Korte en lange termijn voorstellen
Er is onderscheid gemaakt in voorstellen die op korte en lange termijn te realiseren zijn. De voorstellen die op korte termijn, te weten in 2022, verzilverd kunnen worden zijn opgenomen in hoofdstuk 2. De voorstellen die om nader onderzoek en verdere uitwerking vragen zijn opgenomen in hoofdstuk 3 en omvatten de periode 2023-2025.

De voorstellen voor 2022 zijn concreet gemaakt in bedragen en voorzien van een korte toelichting. De voorstellen voor de latere periode zijn globaal omschreven. Bedragen zijn afgeleid van de zoekrichtingen en **indicatief**.

Incidenteel/structureel
Voor een sluitende jaarschijf 2022 is het ook mogelijk om de wensen die in de kadernota als "te honoreren" zijn aangegeven te heroverwegen of bij te stellen. Hierbij zijn zowel de structurele als de incidentele wensen in beeld, immers de incidentele wensen 2022 worden uit de begrotingsruimte gedekt. Vanuit de besluitvorming kadernota heeft dit niet onze voorkeur.

2. Voorstellen korte termijn

Programmalasten

Automatisering

Bij de start van het project digitaal werken (PDW) is een stelpost voor structurele lasten opgenomen in de begroting. Op basis van de toen geschatte gegevens was een structureel budget van € 200.000 opgenomen. Nu dit project bijna is afgelopen is er meer zicht op de werkelijke structurele lasten en kan deze post met € 50.000 worden verlaagd.

I/U	Onderwerp	2022	2023	2024	2025
u	Exploitatielasten PDW	50.000	50.000	50.000	50.000

Bijdrage Streekwurk

De regionale en provinciale samenwerking zoals in het verleden onder Streekwurk is opgepakt is in 2020 beëindigd. Omdat er in die fase nog werd gesproken over een eventueel doorstart is deze bijdrage in eerste instantie in de begroting blijven staan. Hoewel er nog steeds op diverse manieren wordt samengewerkt vragen deze niet om een jaarlijkse bijdrage. Onder dit bedrag liggen dan ook geen verplichtingen meer.

I/U	Onderwerp	2022	2023	2024	2025
u	Bijdrage Streekwurk	48.500	48.500	48.500	48.500

Planschade halveren

Inwoners kunnen bij de gemeente een aanvraag indienen voor tegemoetkoming planschade. De gemeente huurt voor het behandelen van een aanvraag een planschadebeoordelingscommissie in. Deze commissie is onafhankelijk en deskundig. De kosten komen voor de inhuur van deze commissie komen voor rekening van de gemeente. Op basis van de ervaringen van de afgelopen jaren kan dit budget met € 10.000 worden verlaagd.

I/U	Onderwerp	2022	2023	2024	2025
u	Budget planschade	10.000	10.000	10.000	10.000

Budget exploitatiesubsidie

Het budget voor de exploitatiesubsidie sporthal is nog geraamd inclusief btw, vanwege de aanpassing van het Sportbesluit per 2019. Nadere duiding van de regelgeving geeft aan dat dit deel achterwege kan blijven.

I/U	Onderwerp	2022	2023	2024	2025
u	Ruimte in budget exploitatiesubsidie	50.000	50.000	50.000	50.000

Subsidie onderhoud dorpshuizen

Op basis van realisatie afgelopen jaren kan raming lager.

I/U	Onderwerp	2022	2023	2024	2025
u	Subsidiebudget onderhoud dorpshuizen	15.000	15.000	15.000	15.000

Programmalasten Sociaal Domein

Woningaanpassingen

We zien een toenemende stijging van de kosten voor woningaanpassingen. De gemeente Waadhoeke hanteert hierin een ruim afwegingskader. Het is wettelijk gezien mogelijk om dit afwegingskader te beperken (bijvoorbeeld door het hanteren van een eigen bijdrage). Het is mogelijk om het in het eerste kwartaal van 2022 voorstellen toe te doen. Als deze voorstellen bestuurlijk vastgesteld worden is het mogelijk dat hier in 2022 een financieel effect te verwachten is.

I/U	Onderwerp	2022	2023	2024	2025
u	WMO Woningaanpassingen	100.000	100.000	100.000	100.000

Budget Lokale Participatie-initiatieven

In de begroting is een structureel budget voor lokale participatie-initiatieven opgenomen. Dit budget is de afgelopen jaren niet tot nauwelijks gebruikt. Het budget is blijven staan, vooruitlopend op de ontwikkelingen rondom Empatec en de mogelijk nieuwe rol en taak van de gemeente. Op dit moment staan tegenover dit budget nog geen concrete activiteiten/uitgaven.

I/U	Onderwerp	2022	2023	2024	2025
u	Lokale participatie-initiatieven	80.000	80.000	80.000	80.000

Budget Beschermd Wonen

Er is voorzichtigheidshalve een stelpost opgenomen om eerdere tekorten bij Beschermd Wonen te kunnen betalen. Door inzet van het regionale expertiseteam zijn de tekorten echter verdwenen en is deze stelpost niet meer noodzakelijk.

I/U	Onderwerp	2022	2023	2024	2025
u	Budget Beschermd Wonen	110.000	110.000	110.000	110.000

Inkomsten

Er zijn op dit moment nog geen concrete voorstellen voor het verhogen van de inkomsten met ingang van 2022. Dat laat onverlet dat bij de actualisatie van de legesverordening hier nadrukkelijk naar gekeken zal worden. De voorlopige inschatting is, dat dit geen substantiële bedragen op zal leveren.

Naast indexering kunnen bedragen bij bepaalde diensten worden verhoogd. Hierbij gaan we bijvoorbeeld kijken naar de tarieven vooroverleg (artikel 2.2.1) en tarieven voor beoordeling evenementen (3.2.1.1 en 3.2.1.2), omdat deze tarieven zeer laag zijn. Bij zowel vooroverleg als evenementen is kostendekkendheid geen uitgangspunt, de diensten blijven door het tarief toegankelijk.

Bij de actualisering van de ligplaatsenverordening willen we de opties voor verhoging liggelden dit jaar al betrekken. Een eerste stap kan zijn het verhogen van het liggeld voor passanten van 1,10 naar 1,20 per m1 boot. Over de hele linie is de inschatting dat een verhoging met 10% indicatief € 5.000 op gaat leveren.

I/U	Onderwerp	2022	2023	2024	2025

Bedrijfsvoering

Binnen de bedrijfsvoering van de interne organisatie heeft de directie de taakstelling een bezuiniging van € 136.500 te realiseren. Hierbij valt te denken aan inhuur personeel, inkoop- en aanbesteding, opleidingen etc.

I/U	Onderwerp	2022	2023	2024	2025
u	Bedrijfsvoering	136.500	136.500	136.500	136.500

Resumé

Met de voorstellen zoals beschreven in hoofdstuk 2 is de taakstelling van € 600.000 voor 2022 concreet ingevuld. De voorstellen zijn allemaal structureel.

Invulling taakstelling 2022	Opdracht	Bedrag
Programmalasten		
Automatisering		50.000
Bijdrage Streekwurk		48.500
Planschade halveren		10.000
Budget exploitatiesubsidie ruimte		50.000
Subsidie onderhoud dorpshuizen		15.000
Totaal Programmalasten	225.000	173.500
Sociaal Domein		
WMO Woningaanpassingen		100.000
Budget lokale participatie-initiatieven		80.000
Budget Beschermd Wonen		110.000
Totaal Sociaal Domein	300.000	290.000
Inkomsten		
Geen voorstellen		-
Totaal Inkomsten	45.000	-
Bedrijfsvoering		
Opdracht organisatie		136.500
Totaal Bedrijfsvoering	30.000	136.500
Totaal	**600.000**	**600.000**

Hiermee is tevens invulling gegeven aan de taakstelling in 2023.

In 2022 zal een aantal mogelijkheden voor besparingen worden onderzocht in overeenstemming met de zoekrichtingen zoals beschreven in hoofdstuk 3. Dit zal gekoppeld worden aan het nieuwe meerjarenperspectief, dat gepresenteerd wordt in de volgende Kadernota. Dan kan urgentie en taakstelling geactualiseerd worden.

3. Voorstellen lange termijn

Programmalasten

Inleiding

Zoekrichting	Taakstelling 2023	Taakstelling 2024	Taakstelling 2025
Programmalasten	225.000	450.000	675.000

Fysiek Domein

Bij het onderzoeken van mogelijkheden om te besparen binnen het fysieke domein denken we als eerste aan de beheerplannen. In 2021 worden de nieuwe beheerplannen groen en wegen voor de periode 2022-2026 aan de raad voorgelegd. Hierin kunnen alternatieven om het onderhoudsniveau te veranderen, met hierbij de (financiële) consequenties ter afweging aangeboden worden. Hierbij kan gedacht worden aan stoppen met onkruidbestrijding op voetpaden waar alternatieven voor zijn, waarbij dit uiteindelijk zou leiden tot het niet meer gebruiken en opruimen van deze paden.
Ook kan gedacht worden aan het vervangen van onderhoudsintensieve objecten. Onderzocht zal kunnen worden of door het gebruik van andere materialen en de inzet van incidentele middelen een bezuinigingsslag te maken is op structurele kosten van onderhoud. Denk hierbij aan het vervangen van grind op de begraafplaatsen door asfalt of asfalt fietspaden vervangen door beton.

In relatie tot het beheerplan openbare verlichting kan onderzocht worden wat de gevolgen zijn van het verminderen of uitzetten van de openbare verlichting.

Naast de beheerplannen zijn er ook andere voorzieningen waarvan nut en noodzaak opnieuw gewogen kan worden. Binnen de werkzaamheden afvalinzameling kan gedacht worden aan het stoppen met de afvalkalender, of afschalen van het ophalen takken en grof vuil. Waarbij opgemerkt dient te worden dat dit een effect heeft op de berekening afvalstoffenheffing.

Sport

Op het beleidsterrein sport zijn een aantal aandachtspunten.

<u>Buurtsportcoaches</u>
Sporten en bewegen heeft op veel vlakken een grote maatschappelijke betekenis. Naast gezondheid en ontwikkeling van sociale vaardigheden vormt het in de dorpen en wijken het sociale cement van de samenleving. We hebben buurtsportcoaches die zich inzetten om door middel van sporten en bewegen de inwoners prettiger, gezonder en actiever in het leven staan. Daarmee dragen ze bij om de doelstellingen van het vastgestelde beleid te realiseren. Onderzocht kan worden wat het effect is van het verminderen van de formatieve inzet van de buurtsportcoaches op de huidige taken. Buurtsportcoaches worden nu bijvoorbeeld voor een belangrijk deel ingezet als coach in het bewegingsonderwijs op scholen.

<u>Sportaccommodaties</u>
Er is in de gemeente Waadhoeke sprake van een (op onderdelen) overcapaciteit in sportaccommodaties en sportvelden. We onderzoeken de mogelijkheden van het verder optimaliseren van het gebruik van sportaccommodaties. Dit onderzoek zou kunnen plaatsvinden na dat de raad het afwegingskader voor de spreiding van voorzieningen definitief heeft vastgesteld. Het onderzoek kan uitkomst bieden in de mogelijkheid en wenselijkheid van het afstoten van sportaccommodaties.

Subsidies

Herijking culturele en maatschappelijke subsidies

We gaan onderzoek doen naar effectiviteit van de verschillend subsidies en gesubsidieerde instellingen in relatie tot bestuurlijke doelstellingen van de gemeente. In hoeverre dragen de subsidies en daarmee de gesubsidieerde instellingen bij aan het bevorderen en in standhouden van gewenste voorzieningen, en aan de maatschappelijke doelstellingen, zoals vastgelegd in het gemeentelijk beleid. Het onderzoek betreft de effectiviteit in relatie tot de hoogte van de subsidie, de duur van de subsidierelatie en de kwaliteit van de uiteindelijke subsidiebeschikking.

Binnen de subsidieverstrekkingen is een component die betrekking heeft op huisvestingskosten van de betreffende organisatie. Onderzocht kan worden in hoeverre de structurele kosten kunnen worden verminderd door de huisvesting te combineren met andere voorzieningen en inhoudelijke functies.

Veiligheid

Bezuinigen budget evenementen

Waadhoeke faciliteert bij een aantal grootschalige evenementen in de vorm van bekostiging materieel en bemensing. Denk aan stroomkosten, schoonmaken, parkeertoezicht bij evenementen, wc wagens, lichtmasten, inzet beveiligers. Dit staat nog los van de gemeentelijke inzet, medewerkers die zich bezighouden met de plaatsing van de bebording, wegafzettingen, etc.
Het faciliteren is geen wettelijke taak maar in de loop der jaren zo gegroeid, vanuit de rol van goed gastheerschap. Wanneer de gemeente deze vorm van ondersteuning stopt zal de bekostiging van materieel en bemensing te alle tijde door de evenementenorganisaties zelf moeten worden gedragen.

Onderwijs

Binnen het beleidsterrein onderwijs wordt het afwegingskader voor onderzoek naar bezuinigingsmogelijkheden grotendeels bepaald door het wettelijke kader. Er is een aantal gemeentelijke activiteiten die niet wettelijk zijn voorgeschreven. Onderzocht kan worden wat de consequenties zijn van het (deels) stopzetten van die activiteiten.

Overig

Er zijn diverse andere onderwerpen binnen de gemeentelijke begroting die activiteiten bekostigen, waarbij met een onderzoekende bril kan worden gekeken. Waarom doen we dit eigenlijk? Kan het ook anders? Kan het goedkoper?
Wij noemen in willekeurige volgorde: minder stembureaus, budget regenbooggemeente, verhuurmogelijkheden gemeentehuis, terugbrengen advertentiekosten gemeentepagina's, afstoten monumentale gebouwen (besparing kosten beheer), enz.
Ook noemen we in dit kader het kritisch blijven volgen van gemeenschappelijke regelingen wat betreft budgetuitzettingen en mogelijke budgetbesparingen.

Programmalasten Sociaal Domein

Inleiding

Zoekrichting	Taakstelling 2023	Taakstelling 2024	Taakstelling 2025
Sociaal Domein	300.000	600.000	900.000

WMO

De lasten voor de uitvoering van de Wmo stijgen jaar op jaar. Dit wegens een stijgend beroep op individuele voorzieningen, in combinatie met de toenemende vergrijzing. Dit vraagt om meer grip en sturing op de uitgaven.
In algemene zin hebben we in het Sociaal Domein als het gaat om kosten met een drietal aspecten te maken 1. Het tarief, wat kost een voorziening, 2. het volume, hoe 'groot' is de indicatie (bijv. het aantal uren/dagdelen) en 3. wat is het aanbod (het aantal hulpvragen).

Op het 1e en 3e aspect is de invloed van de individuele gemeente niet altijd even groot. Wij als gemeente zijn verplicht reële tarieven te betalen. Dat volgt uit de AMvB reële prijs WMO.
Ook op het aanbod hulpvragen kun je beperkt (althans direct) invloed uitoefenen.
Bezuinigingen die mogelijk te verwachten zijn door meer in te zetten op preventie, ketensamenwerking, werken volgens de bedoeling, ontwikkeling van 0de lijn voorzieningen etc. zullen op termijn besparingen opleveren. Maar ook zal moeten worden gekeken naar het versoberen van hulp of het snijden in voorzieningen. Dit vraagt een aanpassing van ons beleid. Hierbij is altijd de vraag hoe zich dit verhoudt tot de zorgplicht die we opgelegd hebben gekregen op grond van zowel de Wmo als de Jeugdwet.

Om dit goed in kaart te brengen is op dit moment een notitie (NWF-breed) in de maak waarin meerdere voorstellen worden gedaan voor meer grip. Dit aan de hand van vier knoppen:

- beleid;
- toegang;
- inkoop én bekostiging;
- monitoring.

Een aantal daarvan zijn al in gang gezet in het kader van de diverse concept plannen van aanpak kostenbewustzijn, een aantal zijn nog uit te zetten in 2021, andere vragen om een langere adem. De genoemde notitie beoogt het geheel beter bij elkaar te brengen en integraal uit te voeren. In deze nota worden voorstellen gedaan om een projectstructuur op te zetten, gekoppeld aan een planning die de verschillende mogelijkheden concreet onderzoeken en voorbereiden.

Jeugdwet

Met betrekking tot de Jeugd zijn er al veel lijnen uitgezet om meer grip te krijgen op de kosten. Deze acties worden voortgezet en/of uitgebouwd. Zoals hechtere samenwerking met het Onderwijs, inzetten op POH ondersteuning bij huisartsen etc. Ook op provinciaal niveau werken we hierin samen. Een belangrijk element in die kostenbeheersing is de nieuwe inkoop Jeugdwet. De gewijzigde systematiek zou 01 januari 2022 zijn beslag hadden moeten krijgen, hier zou een financieel voordeel verwacht van verwacht mogen worden.
De aanbesteding heeft echter vertraging opgelopen door een door zorgaanbieders gewonnen gerechtelijke procedure.

Inkomsten

Zoekrichting	Taakstelling 2023	Taakstelling 2024	Taakstelling 2025
Inkomsten	45.000	90.000	135.000

Inleiding

Lokale heffingen
Een bron van inkomsten voor de gemeente zijn de lokale heffingen die in drie soorten worden onderscheiden:

- belastingen: onroerendezaakbelasting, parkeerbelasting en reclamebelasting

- heffingen: rioolheffing en afvalstoffenheffing
- rechten: leges, begraafrechten, marktgelden en liggelden

Deze driedeling is voor het berekenen van tarieven van belang.

Aan de opbrengsten uit belastingen is geen maximum verbonden en deze zijn vrij besteedbaar. Voor zowel heffingen als rechten geldt dat deze maximaal kostendekkend mogen zijn. Het is vanuit het budgetrecht aan de raad om de mate van kostendekkendheid vast te stellen (tot 100%). De opbrengsten riool- en afvalstoffenheffing dekken de kosten voor resp. 92% en 95% (programmabegroting 2022). Er is nog ruimte om te verhogen naar 100% , stapsgewijs. Let wel: er is voor de dekking van het vGRP besloten tot een jaarlijkse stijging van de rioolheffing.

Voor rechten geldt dat de inkomsten dienen als compensatie voor lasten verbonden aan het leveren van een specifieke individuele dienst. Deze zijn nog niet kostendekkend.

Nieuwe belastingen invoeren is ook een optie. Hierbij kan gedacht worden aan toeristenbelasting.

Toeristenbelasting
Toeristenbelasting is een algemene belasting die kan worden gebruikt voor het financieren van voorzieningen voor toeristen. De eigenaar van een verblijfslocatie neemt het tarief voor de toeristenbelasting op in zijn eigen tarief en ‘sluist’ deze specifieke belastinggelden volledig door aan de gemeente. De eigenaar van de verblijfslocatie ontvangt daarvoor een belastingaanslag die gebaseerd is op het aantal geregistreerde overnachtingen, het aantal verblijven of de overnachtingsprijs. Dit dient te worden opgenomen in een gemeentelijke verordening.

Op dit moment wordt er door 86% van de gemeenten in Nederland toeristenbelasting geheven en per 2022 is gemeente Waadhoeke de enige gemeente in Fryslân die geen toeristenbelasting heft.

Door het heffen van toeristenbelasting kunnen we met de inkomsten inzetten om de stevige ambities op het gebied van recreatie en toerisme waar te maken. Hierbij staan de drie actielijnen van de Nota recreatie en toerisme centraal. Dit betreft het creëren van zichtbaarheid, zowel lokaal als regionaal samenwerken en het versterken van Franeker en het landschap als recreatief-toeristische bestemming/trekker. Zo profiteren bewoners en ondernemers nu en in de toekomst zo optimaal mogelijk van de positieve effecten van recreatie en toerisme.

Tegelijkertijd kan een deel van de inkomsten worden aangewend als dekking voor kosten die we als gemeente nu reeds maken ten behoeve van de toeristische en recreatieve sector.

Voorwaarde voor de invoering is dat er sprake moet zijn van een toegankelijk tarief en tariefsysteem, om aantrekkelijk te blijven voor toeristen en recreatieondernemers. Tevens dient de manier van heffen zowel voor de ondernemers als voor gemeente Waadhoeke zo éénvoudig en efficiënt mogelijk plaats te vinden door in te zetten op het digitaliseren van de benodigde systemen.

Dit vraagt om een zorgvuldige voorbereiding in 2022, waarbij herhaaldelijke participatie met de recreatieondernemers onder andere van groot belang is, waarna invoering op 1 januari 2023 kan plaatsvinden.

Een eerste inschatting (aantal overnachtingen, tarieven, bijkomende kosten etc.) is dat de netto inkomsten circa € 100.000 bedragen. Voorgesteld wordt om dit bedrag deels aan te wenden voor extra inzet t.b.v. de sector en deels als dekking voor reeds bestaande kosten (50/50).

NB. Er zullen in 2022 ook kosten worden gemaakt t.b.v. de invoering van de toeristenbelasting. Zowel voor praktische zaken als voor extra formatieve inzet.

Overige inkomsten
Hierbij kan gedacht worden aan de verkoop onroerend goed. Hoewel de verkoopopbrengsten incidentele baten zijn (en in eerste instantie de resterende boekwaarde moeten dekken) kan dit tot lagere structurele lasten voor beheer en onderhoud leiden.

Bedrijfsvoering

Zoekrichting	Taakstelling 2023	Taakstelling 2024	Taakstelling 2025
Bedrijfsvoering	30.000	60.000	90.000

Met het invullen van de taakstelling van € 136.500 per 2022 is de opdracht aan de organisatie voor deze planperiode voldaan. Dit laat onverlet dat altijd kritisch gekeken moet worden naar de mogelijkheden voor kostenbesparingen.